

"ולכל בני ישראל היה אור במושבותם" (בא תש"ע)

חז"ל דרשו על הפסוק בתחילת פרשת בשלח, **"וְהַמַּשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"** (שמות יג, יח), שרק אחד מחמשה יצאו ממצרים, והשאר מתו במכת חשך (רש"י שם). לפי זה יוצא שמכת חושך היתה תקופה קשה ביותר לישראל, חמורה יותר מפילוסופיה למצרים, ומתו בו מיליוני אנשים מישראל!

עוד דרשו חז"ל (ילקוט שמעוני ח"א, רלח), שבני ישראל היו נתונים בדין בשעת קריעת ים סוף, והיו מלאכי השרת תמהים: בני אדם עובדי עבודה זרה הולכים ביבשה? הרי שגם אותו חומש ששרד במכת חושך היו עובדי עבודה זרה. שואל הרב יעקב קמנצקי זצ"ל בספרו "אמת ליעקב" (שמות י, כב), אם כאן מה נשתנו אלו המיעוט שניצלו מרוב רובם שמתו, כיון שגם אלו שיצאו היו עובדי עבודה זרה?

עונה הרב קמנצקי זצ"ל, שהרוב הגדול של עם ישראל לא רצו לצאת, ואף רצו לעכב בידיהם של האחרים מלצאת. הם סברו שזמן הגאולה עדיין לא הגיעה, שהיה בידם קבלה שהגלות תארך ארבע מאות שנה. הם פחדו שאם יצאו קודם זמן הקץ יארע להם מה שאירע לבני אפרים, שיצאו מוקדם והרגום אנשי גת (עי' רש"י שמות טו, יד). הם לא האמינו לדברי משה שחישב ה' ומיהר את הקץ בזכות האבות.

לעומת זה, שאר העם היו מוכנים לצאת מגלות לגאולה. אף על פי שהיו בעיני המלאכים כעובדי עבודה זרה, הקב"ה ראה מרחוק שבעוד שבעה שבועות יהיו מוכנים לעמוד בהר סיני ולומר "נעשה ונשמע". לפי זה, לא רשעתם וירידתם הרוחנית היא זו שגרמה למותם במצרים - כי לזה יש תקנה, אלא סירובם להאמין בבוא קץ הגאולה המובטחת.

מוסיף הרב קמנצקי זצ"ל, נתאר לעצמנו את תחושתם הקשה של ישראל בימים אלו. בוודאי היו תמהים, מה זו עשה ה' לנו?! אך מזה נחמה למצב עמנו אחרי השואה, שמתרעמים כביכול על הנהגת ה' את כלל ישראל - אך מזה משמע שאנו קרובים לגאולה. על אף החושך השורר לכאורה - לכל בני ישראל היה אור!

שבת שלום,

הרב מאיר אורליאן, יד בנימין

"For all Bnei Yisrael there was Light in their Dwelling" (Bo 5760)

Chazal comment on the verse in the beginning of Parshat Beshalach, "Bnei Yisrael were *chamushim* when they went up from the land of Egypt" (Shemot 13:18), that only one of five Jews exited Egypt, whereas the rest died during the plague of darkness. According to this, the period of darkness was a most difficult period for Israel, and millions of Jewish people died! In a certain sense, it was even more severe than the plague of the first born of the Egyptians.

Chazal further taught (Yalkut Shimoni I:238) that Bnei Yisrael were judged at the splitting of the Red Sea, and the angels were wondering, "People who worship idols are walking on dry land?" Thus, even the fifth that survived the plague of darkness were idol-worshippers. Rav Yaakov Kamenetsky zt"l asks in his sefer, *Emet L'Yaakov*: If so, how did the few that were saved differ from the large majority that died, since those who left also worshipped idols!

Rav Kamenetsky zt"l answers that the great majority of Am Yisrael didn't want to leave, and even wanted to prevent the others were leaving. They thought that the time of redemption did not yet arrive, because they had a tradition that the exile would last 400 years. They were afraid that if they would leave before the destined time, they would suffer the same fate as the descendents of Ephraim, who left early and were killed by the people of Gat. (Rashi Shemot 15:14) They did not believe Moshe's words that G-d calculated the destined time and hastened it in the merit of the patriarchs.

In contrast, the rest of the people were ready to leave the exile to redemption. Even though they were like idol worshippers in the eyes of the angels, G-d foresaw that in seven weeks they would be ready to stand at Mt. Sinai and say, "We will do and we will listen." Thus, it was not their wickedness and spiritual decline that caused them to die in Egypt, because this can be corrected, but rather their refusal to believe that the time had come for the promised redemption.

Rav Kamenetsky adds: Let us imagine the feelings of the Jewish people at this difficult time. They certainly wondered, "What has G-d done to us?" However, we can draw solace from this for our nation after the Holocaust, when we also wonder about G-d's guidance of Am Yisrael - but this indicates that we are close to redemption. Even though it seems that darkness rules - for all of Bnei Yisrael there was light!

Shabbat Shalom,

Rav Meir Orlian, Yad Binyamin